

זבל מאמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת נצבים וילך תשפ"ד שנה י | גליון מס' 552

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

שיורבו זכיותינו פרמון

עומדים אנו בפתחה של שנה חדשה, ולבנו מלא תקנה שתהיה זו שנה שתביא בכנפיה שפע טובה וברכה. "תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה".

עברנו שנה לא קלה. אויבינו, ומיום ליום נוכחים אנו לראות עד כמה רבים הם, עומדים עלינו לכלותנו. בימי הדין הקורבים נתאסף פלנו בבתי הכנסיות, נשא עין לשמים, נשפך לב פנים, מתוך בטחון ש"ואתה תשמע מן השמים".

כדי שיכרע דינו לטובה, עלינו להרבות זכיות, כבקשתנו בליל ראש השנה: "שיורבו זכיותינו פרמון". בימים אלו, כמו בכל ימות השנה, בידינו להרבות זכיות בנקל; ולא סתם זכיות - זכיות של אמן אשר אין גדול מהן לפני ה', כדברי המדרש בפרשת כי תבוא (דברים רבה ז א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים".

וחן מיוחד לה לעגית אמן בימים קדושים אלו, שבהם אנו ממליכים עלינו את הקדוש ברוך הוא. כי מה זכות מתאימה ונאה יותר לקראת יום הדין מזכות עגית אמן, שכל מהותה היא המלכת הבורא יתברך, כמו שאמרו חכמים (שבת קיט ב): "מאי אמן - א-ל מלך נאמן".

יהודי יקר! מחר בבקר, בהפנסה לבית הכנסת, פקח נא עיניך והתבונן ביהודים הרבים המברכים ברכות השחר. מדוע שלא תשה אף אתה אצנף לשמע את הברכות? אצרות של אמנים פזורים סביבך, ובהשקעה קלה ביותר תוכל להוסיף ולהטות את כף זכותיך באמנים רבים.

אם לא די בכך, הרי בעצם העבדה שאזרת "עז לאלקים" ונגשת לחברך לבקש ממנו לומר באזניך את ברכותיו, גרמת לחאק בקרב מעגל סובביך. בעקבותיך יתעוררו אף אחרים לזכות לכך, ואין משמעות גדולה מאז לבקשת "שיורבו זכיותינו", שהלא כמה אמנים יאמרו בזכותך במשך השנים הבאות, ואין לדבר סוף!

אם נקפיד פלנו על עגית אמן בכל כחוננו, נזכה שיקרא עלינו הפסוק: "גוי צדיק שמר אמנים", ומתוך כך נזכה להחתם בספרן של צדיקים גמורים לשנה טובה ומתוקה. אמן.

בקריאת "צדיק שמר אמנים!"

ובברכת כתיבה וחתומה טובה ושבת שלום,

218 218 מחולקת

דרך אמונים

פניי הלכה בפרשה

חוטב העצים שהתגיר

"טפכם נשיכם וגרף אשר בקרב מחניף מחטב עציך עד שאב מימיה" (כ ט י)

מעשה בחוטב עצים נכרי בעיר פראג שהזדמן לו לעשות מלאכתו סמוך לחלון חדרו של ה'נודע ביהודה', בעת שהיה בעצומה של אמירת תהלים נלהבת. פסוקי התהלים שנאמרו בשלהבת קדש חדרו ללב של חוטב העצים, עד כדי כך שגרמו לו להתגיר.

דרש על כך רבי מנחם מנדל שפירא רבה של דרגומירשט, רמז מן הפסוק שלפנינו: "וגרף אשר בקרב מחניף - מחטב עציך..." ("מאזני צדק")

הצצה אל הענן

הרוחני בעולם הבא

"ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע" (ל טו)

דרש רבי שמואל ארנפלד, בעל החתן סופר:

לאדם גשמי הנתון בתוך עולם החומר, קשה להשיג את הענן הרוחני המבטח לשומרי המצוות בגן עדן. אולם כאשר הוא זוכה לקיים מצוה פראי ותחושת ענג רוחני מתפשטת בו, הוא יכול להסיק מכה על טיב ענן הנשמות בגן עדן.

לכך פנו חכמים באמנם (שבת קיט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן". המתדבק בבוראו עגית אמן בכל כחו, זוכה לחוש בהנאה רוחנית הפותחת לו שער להשגת התענוג הרוחני בגן עדן.

זוהי אף פונת הכתוב: "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב". כבר 'היום', עוד בהיותך בעולם הזה, יכול הנד להרגיש ולחוש באמצעות קיום המצוות "את החיים ואת הטוב" המקחים דרך לעתיד לבוא, אם תשכיל ללכת בדרך התורה והמצוות. (חתן סופר) על התורה פרשת וילך, חתן סופר - מקנה ומגנים במאמר בגיות ברמה עמ' נא)

הרפיון - שרש הכשלון

"חזקו ואמצו אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלקיך הוא ההלך עמך לא ירפה ולא יעזובך" (ל א)

בפשטות "לא ירפה" פרושו שהקדוש ברוך הוא לא ירפה שמירתו מאתנו. אולם רש"י פרש: "לא יתן לך רפיון להיות נעזב ממנו", וכך באר בעל המנחת אלעזר את פונתו:

כשרפיון ויאוש מתפשטים בלב האדם, הוא מביא על עצמו בידיים להיות נעזב. על דרך משל: אדם חולה אשר רופאו מאבחן כי הוא חולה במחלה קשה וסופנית, מצבו עלול להחמיר ולהתדרדר כתוצאה מהיאוש האופף אותו בעקבות כך, גם אם התברר לבסוף שהרופא טעה באבחנתו ומחלתו היתה בת רפוי.

זהו שאומר הכתוב: לא רק שיהיה הקדוש ברוך הוא אתך ולא יעזבך חלילה, אלא אף "לא יתן לך" להגיע לדי "רפיון", שיגרם לך להזיק לעצמך בידיים ו"להיות נעזב ממנו". (אמר דבש' לרד"ב שוארץ) עמ' קמט)

הסתרה שבתוך ההסתרה

"ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים" (לא יח)

מדוע פפלה התורה "הסתר אסתיר"?

באר הגאון מוילנא: כאשר פוקדת צרה את האדם, אם הוא מבין שצרה זו באה עליו בגזרת שמים, ומתוך כך שב אל ה' ומתחזק בתפלה לפניו - יושע. אף אם חלילה יחשב כי צרה זו באה אליו מדרך הטבע ולא בהשגחה, ומתוך כך ימנע מתשובה ותפלה, לא יוכל להמלט מהרעה. המחשבה שצרתו באה אליו בדרך הטבע, נטעת לעתים בלב האדם כענש על כך שחטא באחד מהחטאים המעכבים את התשובה (ראה רמב"ם תשובה פרק ז), שבכך שמסתירים ממנו את הידיעה שהענש בא אליו מידו יתברך, הוא תולה זאת בפגעי הטבע ואינו שב בתשובה.

זהו שפפל הכתוב: "ואנכי הסתר" - אעלים מידיעתם את עצם הידיעה ש'אסתיר פני ביום ההוא', כלומר את ההכרה בכך שהצרות באו עליהם מכה שהסתרת פני מהם כענש על מעשיהם. כיון שכך, הם יתלו את רעתם בפגעי הטבע וימנעו מלשוב ולהתפלל וממילא לא יושעו. (דברי אליהו)

הדרשה הקצרה שחוללה פלאות

וצדיק בכל דרכיו, היה גם פקח גדול וחכם הרואה את הנולד. אבוי לנפשי שלא שמעתי בקולו של גאון וצדיק זה, כאשר יעצני לא לנסע לאמריקה ולא לטל על עצמי את משרת הרבנות בעיר ניו יורק.

אמנם, על דרשותיו הנפלאות קשה היה לאנשי ניו יורק לומר. הם לא חדלו מלהפציר בו שישוב לשאתן כמקדם, אלא שמצב בריאותו הקשה מנע זאת ממנו.

באה שבת שובה. אל מעונו של רבי יעקב יוסף הגיעו גבאי בית הכנסת המרכזי של ניו יורק ובקשו ממנו כי יואיל אך הפעם לשאת מדברותיו בפני קהל עדתו.

למרבה ההפתעה נענה הרב לבקשתם, וחיש מהרה פשטה כאש בשדה קוצים הידיעה המרעישה כי בשבת הקרובה עתיד הרב, הדרשן המפלא, לשאת דבריו בהיכל בית הכנסת.

אלפי אנשים נקהלו לבית הכנסת באותה שבת. רבים מהם לא ראו את הרב זה זמן רב, ועתה נדהמו לראותו במצבו הקשה, כאשר הוא נשא על כסאו בידי אנשים חסנים והעלה על הבמה.

הם הטו אזניהם לשמע מפיו דרשה קולחת וחוצבת להבות, אולם הפתעו כאשר פתח והחל לומר בקול רפה: "הרמב"ם בהלכות תשובה אומר..." ונסה שוב: "הרמב"ם בהלכות תשובה אומר..." כף עוד מספר פעמים עד שהשתתק.

רבי יעקב יוסף, שנחרד לגלות כי הוא מתקשה לזכור את דברי הרמב"ם, נותר לשבת כפוף על כסאו, ולפתע כמו שבו אליו כוחותיו והוא פרץ בשאגה ממת לב:

"דבותי, לדאבון לבי שכחתי מה הרמב"ם אומר! אף שמפרסם הייתי כבקי וחרף בכל חזרי תורה, שכחתי את דברי הרמב"ם הידועים לכל.

ראו נא" - זעק הרב - "ראו מה סופו של האדם! הנני עומד לפניכם כדגמה חיה, קחו לכם מוסר ושובו בתשובה בעוד מועד, עדן לא מאחר! שובו בטרם תגיעו לימים שבהם - אף שתראו להאזר ולעשות תשובה - לא יעלה הדבר בידכם".

רבי יוסף סים את דבריו הקצרים ופרץ בבכי מר, שסחף אחריו את ההמונים שבאו לשמע את דרשתו. ומאז היו אומרים: יותר משפעל רבי יעקב יוסף בכל תקופת רבנותו, פעלה דרשת שבת שובה קצרה זו.

עוד באותה שנה, ביום כ"ג בתמוז תרס"ב, נסתלק רבי יעקב יוסף לבית עולמו. עשרות אלפים מיהודי ניו יורק התאספו לחלק לו את כבודו האחרון.

רבי יעקב יוסף פהו כ"ר הכולל" הראשון והאחרון בניו יורק, וזכרו הגדול נותר בלב יהודי העיר שאף הקימו ישיבה על קברו, הלא היא ישיבת 'רבנו יעקב יוסף' הקיימת עד היום הזה בניו ג'רזי.

'תנועת המוסר' ח"ב פרק ל

מרכזיות בעיר ניו יורק התאגדו וחפשו רב ומורה דרך שינהיג את קהלותיהם בתקופה שבה הדרדור הרוחני הלך ופשה בהן. הם בקשו להביא מאירופה דמות תורנית בעלת שם, שתסחף אחריה את יהודי ניו יורק ותעמיד דת על תלה בעינים, כפי שהיה נהוג בשאר קהלות ישראל.

בהמלצת גדולי הדור פנו יהודי ניו יורק לרבי יעקב יוסף, אשר על אף גילו הצעיר כבר התפרסם כגאון מפלא וכדרשן רהוט במיחד, תכונה בעלת חשיבות מכרעת למלאכה המרפכת של הנהגת העולם היהודי החדש באמריקה.

רבי יעקב יוסף נאות לעזב את משרתו בוילנא, לומר על מעמדו הרם ולטל על עצמו את התפקיד רב האחריות, מתוך מחשבה שבכך יצליח להשפיע על היהדות המתחדשת בניו יורק רבתי ולנעם את הדרדרותם הרוחנית של מאות אלפי יהודיה.

הסקמתו של רבי יעקב יוסף עוררה התרגשות רבה בקרב יהודי ניו יורק. עם הגעתו לנמל הוא התקבל בכבוד מלכים, המונים באו לקבל את פניו וללוותו מספון האניה ועד לבית המפאָר שהוכן בעבורו בעיר ניו יורק.

בתחלה התייחסו אליו הכל בכבוד ויקר. דרשותיו, שמשכו אליהן קהל רב, אף התפרסמו בכתבי העת וזכו לתשבחות רבות. אלא שכאשר בקש לחולל שנויים

מתבקשים בעניני הדת ולפקח על השחרות שהתנהלו עד לאותה עת בהפקרות מחלטת ודרשו החל לספג בקרת רבה. בתחלה יצאו נגדו מי שכנו

"רבנים" אך בפעל היו אנשים קלי דעת, שחשו עד אז כפטרונים על כל עניני היהדות בניו יורק, וכעת חרדו על פרנסתם וכבודם. בהמשך הצטרפו אליהם בעלי בתים רבים שחפצו להמשיך בחייהם ללא שיושט עליהם עלה של תורה והלכה.

אש המחלוקת התלקחה לממדים עצומים עד שרבי יעקב יוסף נוכח לראות שאין בכחו לפעל מאומה. הוא הסתגר בביתו משפל עד עפר, ואף בריאותו הגופנית הלכה והתדרדרה מיום ליום. באותם זמנים קשים ומרים פרץ פעם רבי יעקב יוסף בבכי סוער ואמר למקורביו: "דעו לכם שבעל 'בית הלוי' מבריסק, מלבד היותו גאון עצום בתורה

נודע היה בשערים שמו של הגאון הצדיק רבי יעקב יוסף [יאזעף] זצ"ל, מי שכנה בתאר "הרב הכולל" של העיר ניו יורק. עוד בטרם נבחר לכהן פאר ברבנות ניו יורק התפרסם כגדול בתורה וביראה. משנות בחרותו, בלומדו בישיבת וולוז'ין המעטייה, הצמיד לו רבו הנצי"ב את התאר "חריף",

ראו נא" - זעק הרב האדם! הנני עומד לפניכם כדגמה חיה, קחו לכם מוסר ושובו בתשובה בעוד מועד, עדן לא מאחר! שובו בטרם תגיעו לימים שבהם - אף שתראו להאזר ולעשות תשובה - לא יעלה הדבר בידכם.

מצבתו של הרב הכולל רבי יעקב יוסף בוינא-פילד סמטרי בקווינס

הרב הכולל של ניו יורק רבי יעקב יוסף זצ"ל

ומאז נודע שמו כרבי יענקלה חריף. כאחד מגדולי תלמידיו של אבי תנועת המוסר רבי ישראל מפלנט, השקיע רבי יעקב יוסף כחות רבים בהנחלת חשיבות למוד המוסר. דרשותיו הנפלאות שמשכו קהל רב, היו טבולות בעמק תורת המוסר כפי שלמד מרבו הגדול.

תחלה שמש רבי יעקב יוסף ברבנות בקהלות חשובות באירופה, עד שהתמנה לכהן פאר כמורה צדק ומגיד מיםרים בקהלת וילנא המעטייה, המרכז התורני הגדול של יהדות ליטא.

כחמש שנים לאחר מכן חל מפנה בחייו של רבי יעקב יוסף. פרנסי חמש עשרה קהלות

תשובה גדולה על אי עניית אמן

אחד המכשולים העומדים בפני המבקש לשוב בתשובה הוא התמקדותו הטבעית בחטאים הנראים בעיניו משמעותיים, תוך כדי התעלמות מחטאים שבעיניו הם נראים כקלים (ראה רמב"ם, תשובה ד ט). דגמה לדבר היא חטא הזלזול במצות עניית אמן, שיש מי שחטא זה נתפס בעיניהם כחטא קל.

ואולם יש לדעת כי להחשיב את עניית אמן כחטא קל, זו טעות מעקרא. הזהר הק' בפרשתנו (וילך רפה ב) מפליג מאד בענישו של המזלזל בעניית אמן, ובעקבות כך פתב המקבל האלקי רבי מאיר הכהן פאפירש כי יש לעשות "תשובה גדולה" על עוון זה, ואלו דבריו (אור הישר י יח-ט):

"צריך תשובה גדולה למי שאינו עונה אמן - ואף שרק פעם אחת לא ענה - דהינו כששמע איזה ברכה אפלו על פרי, או שמברך חברו על איזה מצוה, ומכל שכן בתפלת הש"ץ... ובודאי 'אשמנו' שבכל יום יוריד דמעות על אותן אמנים שלא ענה".

תשובת נפש

לפני כשלוש מאות וחמשים שנה, בשנת תל"ז, יצא לאור בלובלין קונטרס בשם 'תשובת נפש', שתכנו הוא תקון תשובה למי שלא ענה אפלו אמן אחת. זהות המחבר אינה ידועה לפי שהמחבר הסתיר את זהותו וחתם: 'תשובת נפש' בן דוד מק"ק ואגלייב. מקונטרס זה שרד רק עתק יחיד הנמצא בספריה של אוניברסיטת אוקספורד, וגם עתק זה לא נשאר בשלמותו.

גם אם קשה לעמוד על תקון התשובה שסולל המחבר מתוך הדפים הבודדים שנותרו מחבור זה, נוכל על כל פנים להסיק מן עד כמה חמור הוא עוון אי עניית אמן, שאפלו הפסד עניית אמן אחת מצריך תקון מיוחד (כתר מלוכה עמ' מז).

אמן - התחלת התשובה

ראש הישיבה רבי אהרן קוטלר היה אומר כי התחלת התשובה צריכה להיות דוקא בפעולות הטובות שאנו כבר עושים - בכך שנקפיד לעשותן כהגון. דבר זה אפשרי בשימת לב מעטה, ובפרט בדברים שאדם דש בעקביו ומזלזל בהם, אף שהם חמורים מאד. לדגמה בעניית אמן: הרי כמה הלכות נשנו בזה, והכל יודעים עד כמה החמירו חז"ל (ברכות מז א) באפן מבהיל בעניית אמן שלא כהגון, ואפשר להבין מזה עד כמה חמור חטאו של מי שמבטל עניית אמן לגמרי (משנת רבי אהרן מאמרים ח"ב עמ' פ).

התשובה הראויה

בספר 'כתר מלוכה' (עמ' מח) מובא בשם אחד מחכמי הסוד שאמר כי התשובה הראויה למי שזלזל בעניית אמן, היא שיקבע למודו בספרים העוסקים בשגב מעלתה של עניית אמן (שם עמ' מח).

לצד החיוב לשוב בתשובה על עניית אמן, מוצאים אנו במקורותינו כי עניית אמן מסייעת לחזר בתשובה ולכפר על חטאי האדם.

אמן פותחת שערי תשובה

על דברי חכמים (שבת קט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", אמר רבי שלמה מקרלין שלכך נקטו חכמים לשון הווה - "פותחים", לפי ש"שערי גן עדן" הם שערי תשובה, ולמדונו חכמים שבשכר עניית אמן בכל כחו פותחים לו לאדם פתח של תשובה, "וטועם בעולם הזה תענוג גן עדן ועולם הבא" (בית אהרן בראשית, הגש"פ ד"ה 'הא לחמא עניא', לראש השנה ד"ה כתיב וישוב).

במכתבו למערכת העלון הביא רבי גמליאל הכהן רבינוביץ, מחבר ספר 'גם אני אודך', רמז לכך שאמן פותחת שערי תשובה מכך שראשי תבות של המלים הפותחות את ברכת התשובה בתפלת שמונה עשרה - "סלח לנו אבינו" - הן בגימטריה 'אמן'.

תשובה שלמה בזכות עניית אמן

את הכתוב (הושע יד ב): "שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעונך", דרש בעל 'שומר אמונים' כך: "שובה" ראשי תבות "ברוך הוא וברוך שמו". "ישראל" ראשי תבות: "לענות אמן יהא שמה רבא". ומרמז הנביא שעל ידי הקפדה על עניית אמן, ברוך הוא וברוך שמו, ו"יהא שמה רבא", "תמשיך עליך אור גדול שתוכל להגיע בתשובתך עד ה' אלקיך".

על כך אף קורא הנביא (הושע יד א): "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". "קחו עמכם" באוצרותיכם "דברים" שבקדשה, שבכך שתקפידו לאמרום בקול ובכונה, יפתחו בפניכם שערי תשובה וישובו אל ה'".

הרבי בעל 'שומר אמונים' מוסיף וכותב בענין דברים מרטיטי לב: "אם יהא נזהר בכל פרטי בחינת אמן ושל יהא שמה רבא המובא בזה המאמר (מאמר 'פתחו שערים' בספר 'שומר אמונים'), אז בלי ספק שיהיה לו תקון הנפש ביתר שאת, יותר מכמה אלפים תעניתים בלי שעור. ויתקשר נפשו בשרש העליון, ומסיר החלודין והפסלת מנפשו, רוחו ונשמתו". (שומר אמונים, מאמר 'פתחו שערים' פרק יד)

עניית אמן שהחזירה בתשובה

המשפיע המפרסם רבי אליהו ראטה, נאמן ביתו של האדמו"ר רבי שלמה מאזעוהיל, היה מרבה לזרז ולעורר את שומעיו על חשיבות אמירת ברכות הנהנין בקול. באחת משיחותיו ספר על יהודי שחזר בתשובה מכח הנהגה זו:

היתה לו לרבי אליהו קביעות להכנס בכל יום לקיוסק ששכן בקרבת ביתו, לשתות כוס משקה ולברך "שהכל" בקול רם באזני המוכר, יהודי הרחוק מתורה ומצוות. לאחר זמן מה שנהג כן, ערך המוכר חשבון בנפשו: אם יהודי כה חשוב מגיע לכאן בכל יום ומברך בקול, אין זה מן הראוי לעמד פגגוד בגלוי ראש ולא לענות אמן. הוא השיג לעצמו כפה, ומאז בכל פעם שברך לפניו רבי אליהו, כפה את ראשו וענה אחריו אמן. הנהגה זו השפיעה מאד על נפשו, ולא עברו ימים רבים עד ששב בתשובה שלמה. "הרי לנו", סיים רבי אליהו, "שעל ידי אמירת ברכה בקול נתן לשנות ליהודי את כל מהלך חייו ולקרבו להשם יתברך". (איש חסיד היה' [תולדות רבי אליהו ראטה] עמ' רל)

ה'משנה הלכות' ב"ט באלול תשע"א

נלקח לעבודה וכן נצל. עם תם המלחמה הגיע לארצות הברית, והקים את קהלת אוגואר ומוסדותיה בשכונת בורו פארק שבברוקלין. בשנת תשמ"ג יזם את הקמת קרית אוגואר בשכונת רמות בירושלים. הוא תכנן לעלות לישראל עם סיום בניתה, אך התעכב בארצות הברית ועלה רק בשנת תשס"ט. מלבד תפקידו כראש ישיבה בישיבת 'בית שערים' שהקים בארצות הברית, נודע הרבי מאוגואר כפוסק וגאון אדיר. הרבי חבר עשרות ספרים, ובראשם את סדרת ספרי השו"ת 'משנה הלכות'.

בערב ראש השנה תשע"ב הסתלק הרבי לבית עולמו, ועל פי צוואתו הובא למנוחת עולמים בבית העלמין העתיק בצפת, סמוך למקום מנוחת זקנו רבי עמרם חסידיא זצ"ל.

רבי מנשה קלין נולד בשנת תרפ"ג בגלילות אוגואר שבאוקראינה, לאביו הרב אליעזר זאב, שפנה כרב בעיירה אירליאבה. בברית המילה שונערכה בח' בניסן שמש המנוחת אלעזר כמוהל, והוא הציע לאביו לקרא לרך הנולד מנשה, על שם נשיא ששט מנשה שהקריב את קרבנו באותו יום. בילדותו למד תורה אצל אביו, ובשנת תרצ"ב החל ללמד בישיבתו של אב"ד אוגואר, הרב יוסף אלימלך כהנא, שאף מנה אותו בהמשך למסר שעורים בישיבה. בערב חג השבועות תרצ"ט נלקח יחד עם כל משפחתו למחנה ההשמדה באושוויץ, שם הפרד מהוריו שנשלחו למשרפות והוא

ברכה בלי אמן

כדי להמחיש את דברי הפוסקים כי עניית אמן היא שמקמת את התפלה, הביא בעל המשנה הלכות דמוי ממלאכת התפירה: "המברך ואין עונים אמן אחריו, הרי הוא כתופר בגד ואינו עושה קשר בסיום התפירה. כפי שבתפירה, בלא הקשר היא תתפרק ולא תתקיים, והרי זה כאלו עשה רק חצי מלאכה, כך גם בעניית אמן שהיא חותם הברכה, אם אין עונים אמן אחר הברכה, חסרה הברכה את החותם המחזק" (שו"ת 'משנה הלכות' חלק טו סי' מב).

מתפללות היום! כיצד? כשהוא מתפלל בלחש, הרי בידיו "ט ברכות. בחזרת הש"ץ הוא צובר "ט ברכות נוספות, כדן "שומע כעונה" (ספ"ה לח ב), וכאשר הוא עונה אחר הש"ץ 'אמן', נחשבת לו כל ברכה כברכה נוספת. על פי דבריו באר בעל המשנה הלכות מדוע אמרו חכמים ש"גדול העונה אמן יותר מן המברך", שכן המברך אין בידו אלא ברכה אחת, ואלו השומע את הברכה ועונה אמן יש בידו שתיים - אחת מדן "שומע כעונה" ואחת מכח עניית אמן (שו"ת 'משנה הלכות' ח"א ס"ו 10).

העונה אמן כמברך שתי ברכות

רבי אברהם בן שושן, תלמיד הרא"ש, באר ('אבודרהם' תקון התפלות ועניניה) כי בכח התפלה זוכה האדם שמשמעים מספיקים לו את מזונותיו ברוח, ומספר הברכות שבתפלת שמונה עשרה רומז לסגולה זו; בכל אחת משלוש תפלות שמונה עשרה הנאמרות בכל יום יש "ט ברכות, ויחדיו יש ז"ן ברכות. מכאן שהקדוש ברוך הוא "זן" את האדם בזכות התפלה. הוסיף וכתב רבי אברהם בן שושן כי המתפלל בצבור יכול לצבור ז"ן ברכות בכל אחת

יהו"י יקר!

בימים אלו, שבהם מיחלים אנו שתתקבלנה תפלותינו ברחמים וברצון, הצטרף גם אתה לאלו המשפיעים קיום ופתיחים את יומם בעניית אמן אחר ברכות השחר לפני התפלה מפני המתפללים בבית הכנסת, ובזכות זאת נזכה שיתקבלו תפלותינו ברחמים וברצון.

להצטרפות נא מלא את הטפס במכתשיר נדרים פלוס, ואנו נצר עמוך א"ה קשר לשליחת חמרים.

בין ממלאי הטפסים תתקיים א"ה הגרלה על שני פרטיסי ספר בשו"י 1000 ש"ח כל אחד.

האזר הק' בפרשתנו (נלך רפח ב), מגלה שעניית אמן היא הפותחת שערי תפלה, ואלו דבריו:

"כאשר ישראל נזהרים לענות אמן פראוי, הקול מכריז בכל העולמות: 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמנים' (ישעיהו כו ב) - אל תקרי 'אמנים' אלא 'אמנים'; פתחו שערים' - קשם שישראל פתחו שערי הברכות בעניית אמן, כך יפתחו בפניהם שערי תפלה, ותתקבל תפלתם".

על דברי האזר הק' הללו מוסיף ומפרש הרמ"א (שם):

"כיון שפיהם נתקדש בעניית אמן ובכונה, לכו הבל שלהם עולה ובוזקע כל מסכים".

"אבינו מלכנו פתח שערי שמים לתפלתנו"

ברכות השחר בתלכה

בקור בכונה בתברותא